

3. Prabir Kumar Banerjee Principles of fabric formation. CRC Press Taylor & Francis Group. 2015. UK. 469 pages.
4. Abduraxmanova Sh.R. (2023). O'zbekistonda to'qimachilik sanoati raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 3 (03), 31-39.

JUNNING SIFAT KO'RSATKICHLARINI ANIQLASH

Toshtemirov Kosim Abdulxayevich, Obidov Mardonbek G'ayratjon o'g'li
k.a.toshtemirov@mail.ru, mardonbeko256@gmail.com.
Farg'ona politexnika instituti

To'qimachilik sanoatining yetakchi tarmoqlaridan biri jun sanoatidir. Tarmoq korxonalarida junni qayta ishlash, sof jundan yoki uning boshqa tolalar (asosan kimyoviy tolalar) aralashmasidan har xil chiziqli zichlikdagi iplar, jun gazlamalar, har xil texnik va maxsus gazlamalar, gilam va gilam mahsulotlari, kigiz-namat va fetr buyumlar, noto'qima materiallar ishlab chiqariladi. Junning yaxshi yoki yomon ekanligi quyidagicha aniqlanadi:

1. Junning chiziqli zichligi. Jun tolalarining chiziqli zichligi turli jismoniy xususiyatlar bilan chambarchas bog'liq. Umuman olganda, jun qanchalik nozik bo'lsa, uning chiziqli zichligi shunchalik bir xil, mustahkamligi yuqori, jingalak, zich tarozi, yumshoq yaltiroq, yuqori yog'li va terli, ammo uzunligi qisqaroq bo'ladi. Shuning uchun chiziqli zichlik jun sifatining muhim ko'rsatkichidir. Jun tolalarining past chiziqli zichligi ipning mustahkamligi va tekisligi uchun foydalidir. Biroq, juda nozik jun yigirish paytida nuqsonlarga ko'proq moyil bo'ladi. Jun tolalarining chiziqli zichligi ham jun matolarning sifati va uslubi bilan chambarchas bog'liq.

Junning chiziqli zichligining tez-tez qo'llaniladigan ko'rsatkichlari o'rtacha diametr, sifat soni va teks raqamini o'z ichiga oladi. Agar tolaning diametrini taqsimlash mumkin bo'lsa, diametrning o'zgarishi koeffitsienti jun partiyasining chiziqli zichligi notekisligini ifodalash uchun ishlatilishi mumkin.

Jun tolalari diametri jihatidan juda farq qiladi, eng kichik qoziq diametri taxminan 7 mm ni tashkil qiladi. Eng qalin diametri 240 mm ga yetishi mumkin. Xuddi shu junda ham diametr farqi 5 dan 6 m gacha bo'lishi mumkin. Junning chiziqli zichligidagi farqning sabablari murakkab, jumladan, qo'ylarning zoti, yoshi, jinsi, junning o'sish joyi va oziqlanish sharoitlari.

Xuddi shu qo'ylarda yelkadagi sochlar eng nozik, keyin esa tana tomonidagi, bo'yin va orqadagi sochlar. Old bo'yin, dumba va qorindagi sochlar qalinroq, tomoq, pastki oyoq va quyruqdagi sochlar eng qalin.

Sifatni hisoblash - jun sanoatida uzoq vaqtdan beri qo'llanilgan junning chiziqli zichligi ko'rsatkichi. Hozirgi vaqtda tijoriy operatsiyalar, jun to'qimachilik sanoatida navlarni ajratish va tasma tayyorlash jarayonlarini shakllantirish muhim asos sifatida sifat ko'rsatkichlariga asoslanadi.

Ilm-fan va texnologiyaning rivojlanishi, yigiruv usullarini takomillashtirish, to'qimachilik sifatiga qo'yiladigan talablarni doimiy ravishda takomillashtirish va tolalar ishlashini tadqiq qilishning rivojlanishi bilan jun sifatini hisoblash asta-sekin o'zining asl ahamiyatini yo'qotdi. Hozirgi vaqtda junning sifat ko'rsatkichi faqat ma'lum diapazondagi o'rtacha diametrliligi junning noziklik ko'rsatkichini ifodalaydi.

2. Jun tolalarining uzunligi. Tabiiy jingalaklarning mavjudligi tufayli jun tolalarining uzunligi tabiiy uzunlik va tekis uzunlikka bo'linishi mumkin. Tolalar to'plamining uchlari orasidagi chiziqli masofa, u tabiiy ravishda jingalak bo'lganda, uning uzunligini ko'rsatish uchun odatda ishlatiladigan tabiiy uzunlik deyiladi. Jun tolalarining jingalaklarni olib tashlaganidan keyin tekislangandan keyin uzunligi tekislangan uzunlik deb ataladi. To'g'ri uzunliklar jun yigirish ishlab chiqarishda qo'llaniladi.

Jun tolasining uzunligi qo'yning zotiga, yoshiga, jinsiga, junning o'sish joyiga, oziqlanish sharoitiga, qirqish vaqti va mavsumiga qarab juda katta farq qiladi. Odatda, mahalliy nozik junning uzunligi 5,5 dan 9 sm gacha, yarim nozik junning uzunligi 7 dan 15 sm gacha, qo'pol junning

uzunligi esa 6 dan 40 sm gacha. Xuddi shu qo'ylarda yelka, bo'yin va orqadagi sochlar uzunroq, bosh, oyoq va qorindagi sochlar qisqaroq.

Jun tolalarining chiziqli zichligi bir xil bo'lsa, uzun va muntazam tolali va kamroq qisqa junli jun ipning mustahkamligi va tekisligiga ega bo'ladi. Junning uzunligi iplar sonini aniqlash va jarayon parametrlarini tanlash uchun ham asosdir.

3. Jundan jingalak. Jun tolalarining jingalak bo'lishi jun ko'rpaning shakli, tolalarning chiziqli zichligi, elastikligi, birlashishi va yumshoqlik xususiyatlariga bog'liq. Jun tolalari chuqur va sayoz jingalaklarga ega. Jingalakning chuqurligiga, ya'ni to'lqin balandligiga va uzunligiga, ya'ni to'lqin kengligiga ko'ra, jingalak shakli uchta toifaga bo'linishi mumkin, biri zaif jingalak. Ushbu turdagi jingalak jingalak yoyining yarmidan kam aylanasi, tolaning uzunligi bo'ylab nisbatan to'g'ri bo'lishi va kamroq jingalaklarga ega bo'lishi bilan tavsiflanadi.

4. Jun tolalarining namlik assimilyatsiya qilish. Jun tolalarining namlikni singdirishi namlikning qayta tiklanishi bilan ifodalanadi. Jun umumiy tolalar orasida eng kuchli namlikni yutish xususiyatiga ega. Umumiy atmosfera sharoitida namlikning qayta tiklanishi 15% dan 17% gacha.

5. Jun tolalarining mustahkamligi va cho'zilishi. Jun tolalarining cho'zilish kuchi keng tarqalgan tabiiy tolalar orasida eng past bo'lib, uzilish uzunligi atigi 9-18 km. Odatda, junning nozikligi qanchalik nozik bo'lsa, medullar qatlami qanchalik kam bo'lsa, uning kuchi shunchalik yuqori bo'ladi.

Jun tolalarining cho'zilganidan keyin cho'zilish qobiliyati ko'p ishlatiladigan tabiiy tolalar orasida eng kattasidir. Buzilish cho'zilishi quruq holatda 25 foizga - 35 foizga, nam holatda esa 25 foizga - 50 foizga yetishi mumkin. Tashqi kuchlarni olib tashlaganingizdan so'ng, cho'zilishning elastik tiklanish qobiliyati tez-tez ishlatiladigan tabiiy tolalar orasida eng yaxshisidir.

6. Jun tolalarining kimyoviy barqarorligi. Jun tolalari gidroksidiga qaraganda kislotaga chidamli. Suyultirilgan va konsentrlangan kislotalar qisqa vaqt ichida junga ozgina zarar etkazadi, shuning uchun kislotalar ko'pincha xom jun yoki jundan o't changi kabi o'simlik aralashmalarini olib tashlash uchun ishlatiladi. Sirka kislotasi va chumoli kislotasi kabi organik kislotalar junni bo'yashda muhim bo'yash promouterlari hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. 2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni 28.01.2022 yildagi PF-60-son
2. B.X. Boymuratov, A.D.Daminov Toquvchilik texnologiyasi Toshkent – “Fan va texnologiya” – 2016
3. Prabir Kumar Banerjee Principles of fabric formation. CRC Press Taylor & Francis Group. 2015. UK. 469 pages.
4. Abduraxmanova, Sh. R. (2023). O'zbekistonda to'qimachilik sanoati raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 3 (03), 31-39.

LES DECHETS, UN PROBLEME D'AUJOURD'HUI

Xamraqulova Faridaxon Mamasoliyevna
xamraqulovafarida8@gmail.com
Andijon davlat chet tillari instituti

La planète sur laquelle nous vivons dont les ressources (l'eau, le pétrole, les arbres...) sont limitées. Et pourtant, chaque année, nous prenons toujours plus de ressources que la Terre ne peut en créer. Avec celles-ci, nous fabriquons des objets qui produisent des déchets polluants dont nous ne savons plus quoi faire ! Il serait peut-être temps de réfléchir à nos façons de vivre...

En effet, les déchets sont un problème d'aujourd'hui. Dans la grande histoire des hommes, le problème des déchets est assez nouveau. Il est arrivé avec notre besoin de plus en plus grand de consommer !